

Se bodo »Ptički brez gnezda« končno le toplo ugnezdili?

Okoli 400 let star grad Smednik že od leta 1946 daje v svojih obokanih prostorih zavetje gojencem Vzgojnega zavoda Frana Milčinskega. »Roza hiša«, kakor učenci pogovorno imenujejo staro graščino, pa bo, če bo šlo vse po sreči in načrtih, kmalu služila drugemu namenu, saj se bo zavod preselil v udobnejšo in primernejšo novo zgradbo.

Grajskemu poslopju so z vzornim vzdrževanjem upočasnili staranje in ga rešili propadanja,

ki se ga številni slovenski gradovni niso mogli izogniti. Stroški vzdrževanja so ves čas požirali denar

Začetnik drugačnega gledanja na problem vedenjsko motenih otrok pri nas je bil Fran Milčič-

V vzgojnem zavodu Frana Milčinskega v Smedniku poteka delo noč in dan, petek in svetek. Za 55 otrok v starosti od 12 do 16 let, kolikor jih je trenutno v zavodu, skrbi 28 zaposlenih, med njimi 8 učiteljev interne osnovne šole, 8 vzgojiteljev in dva psihologa. Vzgojnoizobraževalni proces poteka v štirih manjših skupinah, v katerih je približno po 12 otrok; tri skupine so fantovske (v zavodu je namreč tri četrtine fantov), ena pa je dekliška. Za vsakega učenca je pravzaprav pripravljen individualni vzgojni načrt, ki je prilagojen osebnostnim lastnostim in sposobnostim. Dopoldne gojenci obiskujejo pouk interne osnovne šole (od 6. do 8. razreda), popoldne pa se vključujejo v interesne dejavnosti. Teh je kar 19: likovna, glasbena, športna, literarna, dramska itd.

Pred kratkim so začeli uvajati tudi novo prostovoljno obliko dela z gojenci, in sicer s tistimi, ki bi praviloma že morali zapustiti okrilje smledniškega zavoda. Gre za nekakšno stanovanjsko skupino v izpraznjenem stanovanju v sklopu gradu, ki omogoča povsem samostojno življenje hkrati pa tudi delen nadzor vzgojiteljev. V tej skupini je 5 fantov, ki že obiskujejo srednje šole drugje, vendar bi bilo vključevanje v novo okolje zanje prevelika sprememba. To je torej prehodna oblika, nekakšna priprava na življenje v »normalnem« svetlu.

ski, ki je kot mladinski sodnik spoznaval žalostne usode in družinske razmere »mladih prestopnikov«. Novi vidiki in spoznanja so pripomogli k razvoju veje specialne pedagogike za vedenjsko motene in k ustanavljanju vzgojnih zavodov (eden prvih v Sloveniji je bil prav smledniški). Pri slednjem smo bili ponovno mačehovski, saj so ti zavodi domala brez izjem našli streho nad glavo v starih gradovih, vojašnicah in drugih zapuščenih poslopjih (v

Sloveniji je bil za vzgojo vedenjsko motene mladine namensko zgrajen en sam objekt, in sicer prehodni dom v Jaršah). Lahko si predstavljamo, kakšen občutek ima človek, posebno še, če je občutljiv in neprilagodljiv, ko biva v starih, negostoljubnih prostorih, odrinjen od sodobnega sveta.

Zdaj ko je v Sloveniji v večini primerov ustrezno poskrbljeno za duševno in telesno prizadeto mladino, je na vrsti tudi prenova

Ko se bom poročil, bom imel otroke in jih bom malo drugače vzgajal, kot so vzgajali mene. Ne bodo prišli v noben zavod, tako kot sem jaz. Lahko bodo hodili k prijateljem. Imeli bodo vse, kar bodo potrebovali. (Sandi)

in novogradnja prostorov za ustanove, ki skrbijo za vzgojo vedenjsko motenih otrok. Sredstev, ki se zbirajo po družbenem dogovoru pri republiški izobraževalni skupnosti, je bil že delžen zavod v Veržuju (v novo zgradbo se bo selil junija), v Smedniku pa naj bi zasadihi lopate v letošnjem zadnjem tromesečju.

Na zemljišču, ki pripada zavodu, bodo, če bo šlo vse po sreči, zrastle štiri ločene hišice, s posebnimi vhodi in vsem udobjem in možnostmi za samostojno življenje in delo štirih vzgojnih skupin. Na sredi med njimi bo stala glavna stavba, v katero bo možen dostop iz vsake bivalne skupine. Velike spalnice, v katerih zdaj biva tudi po osem otrok, bodo zamenjane manjše, od eno do triposteljne sobe, kakršne so v študentskih domovih, ki bodo dajale večji občutek zasebnosti.

V zavodu se vsi, učenci in zaposleni, na tihem že veselijo novih svetlečih in toplih prostorov. Veselo pričakovanje kvarijo le dvomi, da se ne bi zataknilo pri zbiranju potrebne dokumentacije in soglasij. Ločacija, ki so jo predvideli, je pravzaprav edina

primerna in možna, vendar zemljišče spada med kmetijske površine in torej ni zazidljivo. Vodstvo zavoda močno upa, da bodo kot ustanova posebnega družbenega pomena v mestu in občini (graditev nove stavbe je v Resoluciji za leto 1988 občine Ljubljana - Šiška že predvidena) delžni vse podpore in razumevanja.

»Oddahnili si bomo šele, ko bomo imeli vso dokumentacijo v rokah, še bolj pa, ko bodo na tem našem travniku začeli rasti zidovi.« Nam je povedal ravnatelj zavoda Franc Ravnihar. »Ne bi radi zapustili Smednika, saj nas kraj lepo sprejema in tudi mi se tukaj dobro počutimo. Veste, to pa je za tako ustanovo, kot je naša, še kako pomembno.« Smedniški grad bo torej najbrž kmalu potihnil; v njem ne bo

več smeha, tožb in mladostnega besedovanja učencev zavoda, šolski zvonec ne bo več zvonil... Prodali ga bodo in denar porabili pri zidavi nove stavbe.

Sprašujem se, kako je bilo pri srcu moji mami, ko me je učila in vzgajala, kako hudo ji je bilo, ko sem jaz zašel na kriva pota. (Dominič)

Komu in v kakšen namen bo poslej služil, zaenkrat ni znano; v zavodu bi najraje videli, da bi postal kulturni hram z muzejsko zbirko, galerijo in koncertnimi dvoranami. Kot del zgodovinske in kulturne dediščine naj bi vsekaror prišel v takšne roke, ki ga bodo še naprej dobro vzdrževali.

Damjana Kenda

STŠS Litostroj ne bi smela biti le v breme ustanovitelju in občini!

Srednja šola tehniških strok Franca Leskoviška-Luke, katere ustanovitelj so Titovi zavodi Litostroj, je lani praznovala 40-letnico svojega obstoja. V vsem tem času pa šola ni imela lastne telovadnice in tako je še danes.

Pred izgradnjo severne obvoznice so na šoli lahko uporabljali vsaj svoja zunanja igrišča, ob gradnji jim je bila polovica teh površin odvzeta, v funkcionalnem smislu pa niso dobili nobenega nadomestila. V letu 1979 so dobili vsa potrebna lokacijska dovoljenja, izgradnjo telovadnice pa naj bi v celoti financiral Litostroj. Leta 1981 sprejeti zakon o prepovedi uporabe sredstev za negospodarske naložbe pa je investicijo preprečil, čeprav je bila izgradnja šolske telovadnice pogoj za izvajanje programov po uvedbi srednjega usmerjenega izobraževanja, kajti število učencev se je podvojilo.

Ker niso hoteli imeti polnega dvoizmenenskega pouka, se je DO Litostroj odločila, da zgradi vezni trakt in nadzidek s 14 novimi učilnicami. Dozidava je bila končana leta 1986 in čeprav prostorska stiska ni nastala zaradi potrebe Litostroja, je le-ta v celoti financiral izgradnjo. Vrednost investicije presega 2 milijardi din. Da so vlaganja v telovadnico nujna, je potrdila tudi skupščina občine Ljubljana-Šiška in zato so jih vključili v srednjeročni plan 1986-1990, ter v dolgoročni plan občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986-1990.

Vlaganja v šolo niso samo obveznost Litostroja kot ustanovitelja, kajti od vseh učencev na šoli je namreč le slaba polovica litostrojskih študentov, tretjina učencev štipendij ne prejema, ostali pa so štipendisti drugih OZD. Iz ljubljanskih mestnih občin se na šoli izobražuje skoraj štiri petine učencev, iz občine Šiška pa le 300.

Po programu investicijsko-prenoviteljskih del na področju srednjega usmerjenega izobraževanja v Ljubljani za obdobje 1986-1990 naj bi se v letu 1987 pričela graditi tudi telovadnica za SŠS Litostroj. Investicijska vrednost za 2300 kvadratnih metrov površine in za zaklonišča naj bi znašala 1.050 milijonov dinarjev. Sredstva za naložbo naj bi zagotovili: DO Litostroj, sredstva za opremo PIS elektro in PIS kovinske usmeritve, sredstva za izgradnjo telovadnice pa Mestna izobraževalna skupnost.

kar je bilo sklenjeno marca lani. Zato se je gradbeni odbor na šoli aktiviral pri obnovi že pridobljene lokacijske dokumentacije in gradbenega načrta, kar je veljalo 7 milijonov dinarjev. Kot se je izkazalo kasneje, je bil ta denar vržen stran. Konec septembra so na seji Skupnosti srednjih šol izvedeli, da z gradnjo v letu 1987 ne bo nič, ker je zmanjkalo denarja. Izpadi so tudi iz programa za investicijska dela na ljubljanskih srednjih šolah za leto 1988.

S šole so poslali ugovor na predlog takega programa vsem pristojnim, pri čemer so dobili vso podporo zborov skupščine občine Ljubljana-Šiška. Izgradnja telovadnice je načrtovana v občinski resoluciji za leto 1988, žal pa ne tudi v mestni. Kot je povedal ravnatelj šole Anton Zupančič, šola že leta sodeluje s telovadnico na Jami, vendar so jim prostori na voljo le v omejenem časovnem razdobju, zato telovadnico nemalokrat uporabljajo trije oddelki (istočasno). Najemina za eno šolsko uro pa stane kar 10.000 dinarjev. Zdravstvena služba stalno poudarja potrebo po redni telesni vzgoji. Posledice dolgotrajnega sedenja in nezadostnega gibanja so močno opazne na telesni držbi in ostalih telesnih deformacijah mladih že sedaj.

Širša družbena skupnost vse prevečkrat pozablja, da problemi SŠS Litostroj niso le njegovi problemi, saj kadrov ta šola ne izobražuje le za interne potrebe. Vzroki za neuresničevanje zastavljenega se vedno najdejo, rešitev pa ni. In na zadnji klic na pomoč s te šole se ni odzval še nihče.

Anita Rožič

Vse bolj potrebujemo usluge Rdečega križa

V teh zelo zaostrenih pogojih gospodarjenja, ko življenjski standard pada in je vse več socialnih problemov je Rdeči križ prav gotovo tista humana organizacija, ki lahko veliko pomaga. Zato smo se odločili, da se ozremo v delo naših najbolj prizadevnih aktivistk RK, ki že vrsto let neutrudno delajo na terenu na območju šišenske občine. Delo, ki je vse prej kot lahko.

Ena teh je prav gotovo Pepca STUBLJAR, ki ima za seboj

že prek 30 let tovrstnega prostovoljnega dela. Vsa ta leta dela na območju Dravelj, kjer tudi živi s svojo družino.

»Moje delo je zares raznovrstno, po hišah pobiram članarino (članov pa je pri nas okoli 2000) za kar je potrebno precej časa in truda. Maja imamo akcijo zbiranja rabljenih

oblečil, posteljnine, obutve. Sodelujemo tudi pri tekmovanjih prve medicinske pomoči. Vsako leto, za Novo leto obdarimo vse nad 70 let stare krajanke. Obiskujemo tudi zelo bolne osamljene krajanke in jim s toplo in prijateljsko besedo pomagamo pri njihovih stiskah. Aktivisti RK pozivamo vse prostovoljne krvodajalce za tovrstne akcije, ki so vsako leto. Na dan pohoda ob žici okupirane Ljubljane pripravimo mladim članom RK, ki se zberejo na postaji RK v naši krajevni skupnosti, tople napitke in malico.

Delo z ljudmi pa je lahko tudi zelo naporno. »Zgodi se denimo, da me kdo nadere predvsem, ko koga povabim k sodelovanju ali pa so nevljudni zlasti tisti, ki niso upravičeni do socialne pomoči, vendar pa jo zahtevajo«. A razumeti jih gre, saj ta čas zares nikomur več ne prizanaša.

Slavica KOMAN, upokojenka iz krajevne skupnosti Dolomitski odred v Dravljah se je leta 1977 takoj, ko se je upokojila, prijavila v krajevni skupnosti z željo, da bi rada čimveč koristnega naredila v družbenih organizacijah.

»Do lanskega leta sem bila tajnica te organizacije v KS Dolomitski odred, zdaj pa sem podpredsednica. Moje delo je podobno kot delo drugih aktivistk v tej organizaciji — torej terensko. Vsi se srečujemo s podobnimi problemi na terenu. V naši krajevni skupnosti je največji problem pridobiti aktiviste odbornike v novem naselju Brilejeva ploščad, kjer

skušamo s pomočjo družbenopolitičnih organizacij in hišnih svetov organizirati poverjenike Rdečega križa.

Uspelo nam je pridobiti približno 2000 članov te organizacije. Ni nam pa v celoti uspelo pridobiti mladih. Ležava je tudi v tem, da so ljudje dokaj otopeli in jih s težavo pridobimo za aktivistično delo, vendar potem, ko jih pridobimo, delajo.

Selma SAMARDŽIJA je po poklicu medicinska sestra. Nekaj let je delala na ljubljanskih klinikah in tudi na kliniki v Skopju. Sedaj pa je profesionalno že 19 let sekretarka občinske organizacije Rdečega križa občine Šiška.

»Že prej na klinikah sem bila aktivna v samoupravnih organizacijah. Delo v organizaciji RK me je pritegnilo zato, ker me je od nekajdes veselilo socialno delo. V tej organizaciji pa je priložnost za reševanje socialnih vprašanj. Zdaj sem pri Centru za socialno delo občine Lj. Šiška članica komisije za varstvo

otrok in družine, pa članica krvodajalske komisije v občinski organizaciji Rdečega križa. Bila sem tudi članica izvršnega odbora občinske Skupnosti otroškega varstva.

Pri svojem delu sem zadovoljna, saj se srečujem z dobri ljudmi, v posebno zadovoljstvo so mi srečanja s krvodajalci. V našem občinskem programu RK so zelo konkretne naloge, ki postajajo vsak dan bolj aktualne (potreba po zbiranju oblačil, po skladišču za spravlanje oblačil).

Pri delu v naši organizaciji se srečujemo tudi s problemi, predvsem s prostorskimi, saj so

prostori občinskega RK zelo skromni. Soodčamo pa se tudi s težko finančno situacijo, kajti ta organizacija se ne financira iz občinskega proračuna, vse bolj pa jo potrebujemo.

Marija PRIMC